

Antoni Maciejewski

VII Kongres Międzynarodowego Zrzeszenia Prawników Demokratów

Palestra 5/1(37), 67-71

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

VII Kongres Międzynarodowego Zrzeszenia Prawników Demokratów

W październiku 1960 r. odbył się w Sofii VII Kongres Międzynarodowego Zrzeszenia Prawników Demokratów.

Zrzeszenie Prawników Demokratów jest międzynarodową organizacją, która jednoczy prawników i zrzeszenia prawników różnych krajów dla rozwijania między nimi zrozumienia wzajemnego i dobrej woli w zakresie współpracy przy realizacji celów nakreślonych w karcie Narodów Zjednoczonych. Zrzeszenie zostało powołane do życia 14 lat temu w czasie Międzynarodowej Konferencji Prawników pod hasłem: „Prawo w służbie pokoju”.

Zrzeszenie Prawników Polskich od samego początku bierze czynny udział w pracach tej organizacji, aktywnie współdziałając z nią w realizacji zasad demokratycznych w dziedzinie prawa, mających na celu utrzymanie pokoju i współpracy między narodami oraz przestrzeganie prawa międzynarodowego w stosunkach między państwami.

MZPD — podobnie jak inne organizacje społeczne o charakterze międzynarodowym walczące o pokój i bezpieczeństwo na świecie — wypowiada się przeciwko agresji, przeciwko prześladowaniom organizacji i działaczy demokratycznych, wypowiada się w obronie niepodległości narodów oraz przeciwko wszelkim próbom jej ograniczania. MZPD, skupiając prawników o poglądach postępowych, jednoczy ludzi o różnej orientacji politycznej i przynależności politycznej, jak również prawników nie zorganizowanych politycznie, dla których wspólną platformą jest troska o utrzymanie pokoju na świecie na zasadach koegzystencji i współpracy międzynarodowej.

Tegoroczny Kongres zarówno pod względem liczebności i reprezentatywności uczestników, jak i oprawy organizacyjnej, a zwłaszcza bogatej problematyki i ożywionej dyskusji toczącej się w komisjach i na zebraniach plenarnych, wypadł wyjątkowo okazale. Wagę i znaczenie Zjazdu podniósł niewątpliwie specjalny list* wystosowany do Kongresu

* Treść tego listu umieszczona jest na str. 71.

przez Prezesa Rady Ministrów ZSRR N. S. Chruszczowa, który wyraził nadzieję, że w obliczu nieustannego naruszania przez rządy państw imperialistycznych norm prawa międzynarodowego i przygotowań do nowej wojny, „Kongres będzie sprzyjał zjednoczeniu sił postępowych prawników wszystkich krajów do jeszcze bardziej aktywnej walki w obronie pokoju o demokrację, wolność i szczęście ludzkości”. Miarą rangi Kongresu było też wydanie przyjęcia na cześć uczestników przez prezesa Rady Ministrów Ludowej Republiki Bułgarii, Jugowa.

W Kongresie wzięli udział prawnicy z 46 krajów (uwzględniając w tym 28 krajów członkowskich), w tym również ze Stanów Zjedn. Amer. Półn. oraz państw Ameryki Południowej, Azji i Afryki. Kongres, któremu przewodniczył długoletni prezes MZPD, wybitny adwokat angielski D. N. Pritt, zgromadził wielu przedstawicieli różnych zawodów prawniczych w liczbie przeszło 350, w tym 150 adwokatów. Wśród tych ostatnich wymienić należy adw. Mario Berlinguera, członka parlamentu włoskiego oraz adw. Actavio Andrado Delgado z Wenezueli, senatora i przewodniczącego Krajowego Stowarzyszenia Adwokatów. Większość adwokatów obejmowała też delegacja prawników francuskich, której przewodniczył Jean Mazard, sędzia Sądu Kasacyjnego w Paryżu. Grupie francuskiej młodzieży prawniczej przewodniczył prezes Unii Młodych Adwokatów adw. Petryk Langlois. W imieniu delegacji francuskiej adw. Jules Borker odczytał skierowane do Kongresu pismo dziekana paryskiej pałestry Thorpa, który ze względu na obowiązki służbowe nie mógł wziąć udziału w Kongresie. Swą solidarność z pracami i uchwałami Kongresu zadeklarował także wybitny adwokat paryski Thorez.

Wśród znanych i wybitnych działaczy MZPD obecni byli między innymi b. minister sprawiedliwości ZSRR K. P. Gorszenin, b. minister sprawiedliwości Iranu Eskandry, prof. Yoshitaro Hirano z Tokio, znany działacz ruchu pokoju, b. minister René Blum z Luxemburga, minister sprawiedliwości NRD Hilde Benjamin, ambasador Perera, przedstawiciel Cejlonu w ONZ, prof. Rudolf Bystrický z Pragi.

Gorąco witała sala prawników Kuby z prokuratorem Republiki Santiago Cuba na czele. Wśród sześciuosobowej delegacji kubańskiej znajdowali się także dziekan Rady Adwokackiej w Hawanie Andres Silva oraz dwaj członkowie tejże Rady: Francis i Aguila.

Delegacji polskiej przewodniczył prezes Zrzeszenia Prawników Polskich Marian Mazur, z-ca Prokuratora Generalnego PRL. W skład delegacji wchodził: wiceprezes ZPP Stanisław Gross, sędzia S.N.; sekretarz ZPP Antoni Maciejewski, adwokat; Mieczysław Maneli, prodziekan

Wydziału Prawa U.W.; prof. Stanisław Matysik, rektor Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie. Obok delegacji ZPP uczestniczyła również w Kongresie delegacja Sekcji Prawniczej Ligi Kobiet w osobach: posłanki Marii Regent-Lechowicz, sędziego Zofii Myczkowskiej z Warszawy oraz adw. Krystyny Bieławskiej-Jackowskiej z Łodzi.

Tematem obrad Kongresu były następujące zagadnienia:

- 1) rola prawnika we współczesnym świecie;
- 2) problemy prawne rozwoju i wykorzystania energii atomowej;
- 3) aspekty prawne neutralności;
- 4) równouprawnienie kobiety w rodzinie i w stosunkach pracy.

Referat pierwszy wygłosił członek delegacji polskiej sędzia Stanisław Gross (wyjątki zamieszczone zostały w n-rze 22 „Prawa i Życia”). Referat spotkał się z uznaniem wielu dyskutantów i stał się podstawą do powzięcia ogólnej rezolucji Kongresu. Istotnym stwierdzeniem tej rezolucji jest to, że w obecnych czasach zadania prawna nie mogą ograniczać się tylko do spraw technicznoprawnych, lecz wymagają zajmowania czynnej postawy obywatelskiej w wypełnianiu obowiązków w obronie demokratycznej praworządności i rozszerzania jej treści pod kątem wzdzenia postępowego rozwoju stosunków wewnętrznych i międzynarodowych. Wśród konkretnych zadań rezolucja wymienia: prace na temat gwarancji prawnych rozbrojenia, demaskowanie i zwalczanie naruszeń międzynarodowego porządku prawnego, polegających na kontynuowaniu tzw. zimnej wojny, współdziałanie w kształtowaniu warunków współpracy ekonomicznej i kulturalnej narodów oraz walka ze starymi i nowymi formami kolonializmu.

W nawiązaniu do tej ostatniej kwestii należy tu wspomnieć o uchwalonej na wniosek belgijskiego adwokata Jules Chomé rezolucji w sprawie praworządności w Kongo, uzasadniającej nielegalność odwołania premiera Lumumby przez prezydenta Kasavubu.

Kongres uchwalił deklarację w sprawie Algieru. Wzywa ona do przeprowadzenia w jak najkrótszym czasie rokowań zmierzających do umożliwienia ludowi algierskiemu swobodnego i demokratycznego wypowiedzenia się co do wyboru swej przyszłości. Deklaracja piętnuje przejawy bezprawia w Algierze i domaga się przestrzegania układów genewskich z 1949 r., dotyczących ochrony osób cywilnych w czasie wojny oraz ofiar wojny, jak również zawieszenia wykonania kar śmierci.

Na szczególne podkreślenie, zwłaszcza dla środowiska polskich prawników, zasługuje rezolucja Kongresu potępiająca — jako sprzeczną z normami prawa międzynarodowego — sytuację w Niemczech Zachod-

nich, w której przeszło 1 000 prokuratorów i sędziów, zajmujących obecnie poważne stanowiska w aparacie wymiaru sprawiedliwości. NRF, uczestniczyło w charakterze członków faszystowskich trybunałów specjalnych i sądów wojskowych w dokonywaniu aktów terroru, za co ponosi osobistą odpowiedzialność za skazywanie na śmierć niewinnych ludzi.

Kongres podjął także uchwałę w sprawie pokojowego wykorzystania energii atomowej oraz w sprawie neutralności.

W kwestii pierwszej stwierdza się, że wszelkie użycie broni atomowych jest nielegalne w świetle powszechnie uznanych zasad prawa międzynarodowego, przy czym m.i. domaga się opracowania zasad prawnych o charakterze międzynarodowym, które by niezwłocznie zapewniły najbardziej skuteczną ochronę badaczy, pracowników nauki i przemysłu oraz ludności w związku z pracami nad pokojowym zastosowaniem energii atomowej.

W kwestii neutralności Kongres stwierdza, że w odróżnieniu od dawnego pojęcia neutralności, której treść wiązała się ze stanem wojny, obecnie neutralność oznacza postawę pozytywną wobec pokoju, pokojowego współistnienia i wzajemnego zrozumienia się narodów oraz zmierza do zachowania pokoju i zapewnienia bezpieczeństwa międzynarodowego. Uchwała zaleca Międzynarodowemu Zrzeszeniu Prawników Demokratów powołanie Komisji, która na podstawie materiałów Kongresu zajmie się opracowaniem definicji neutralności i agresji.

Kongres uchwalił także rezolucję w sprawie równouprawnienia kobiety w rodzinie i stosunkach pracy. Uchwała ta stwierdza m.i., że postępy w rozwiązaniu sytuacji kobiety są wyrazem postępu społecznego oraz że w związku z tym równouprawnienie kobiety nie jest tylko sprawą kobiet, lecz w równej mierze dotyczy ono zarówno mężczyzn, jak i kobiet. Uchwała wzywa wszystkich mężczyzn i wszystkie kobiety do udziału w walce o postęp w tej dziedzinie oraz zwraca się do organizacji prawniczych o poświęcenie tej sprawie odpowiedniej uwagi.

Tak przedstawia się w pobieżnym skrócie przebieg VII Kongresu MZPD. Skład uczestników Kongresu o znacznie szerszym charakterze niż wyznaczone statutem granice, tematyka rozpatrywana na Kongresie, wszechstronna żywa dyskusja, podjęte uchwały i wreszcie ogólny klimat zbliżenia, tudzież serdeczna atmosfera przyjaźni między prawnikami 46 krajów stanowią o wielkim znaczeniu i doniosłości tego międzynarodowego zgromadzenia prawników.

Antoni Maciejewski

*

Poniżej podajemy treść listu Prezesa Rady Ministrów ZSRR N. S. Chruszczowa, jaki został skierowany do uczestników obrad VII Kongresu Międzynarodowego Zrzeszenia Prawników Demokratów:

„Wasz Kongres — pisze Chruszczow — zebrał się w doniosłym okresie, kiedy na świecie mają miejsce wydarzenia o decydującym znaczeniu dla losów całej ludzkości. Rozwija się ruch narodów w obronie pokoju, o powszechne i pełne rozbrojenie, o to, by na zawsze usunąć wojnę z życia ludzkiej społeczności. Pod mocnymi uderzeniami wojny narodowo-wyzwoleńczej załamuje się haniebny system kolonializmu i miliony ciemnionych ludzi zdobywają swobodę i narodową niezależność. Nowe życie gwałtownie wdziera się w świat, niepowstrzymanie łamiąc stare formy, oczyszczając ziemię od wszystkiego, co przegniłe, co przeszkadza ludzkości w dźwiganiu się w przód.

Jednakże istnieją jeszcze poważne siły przeciwstawiające się dążeniom narodów do pokoju i postępu. Rządy państw imperialistycznych brutalnie ingerują w sprawy innych państw, usiłują powstrzymać proces oswabadzania narodów od kolonialnego ucisku, nieustannie naruszając normy prawa międzynarodowego, prowadzą przygotowania do nowej wojny.

W tych warunkach Wasze wysiłki w walce o prawo i sprawiedliwość, o słuszne żądania narodów, w obronie pokoju, demokracji i postępu, przeciw zamachom reakcji na prawa i wolność narodów są godnymi pochwałą wysiłkami odzwierciedlającymi najlepsze nadzieje ludzkości.”

W zakończeniu listu N.S. Chruszczow życzył uczestnikom owocnych obrad.